

Nr 289.

Af herr **von Hofsten**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om allmän pensionsförsäkring m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om allmän pensionsförsäkring m. m. föreslås i lagförslagets 28 § ett stadgande därom att över pensionsstyrelsens beslut klagan ej må föras.

Såsom skäl härför har av ålderdomsförsäkringskommittén anförts, att det vore synnerligen angeläget, att pensionsärendenas handläggning icke finge draga alltför länge ut på tiden, utan att desamma snarast möjligt slutligt avgjordes. Det hade även syntts önskvärt att icke öka regeringsrättens arbetsbörd med avgörandet av de många besvär i pensionsärenden, som kunde förutses. En förutsättning för att pensionsrådet gjordes till sista instans vore emellertid, yttrar kommittén, att åt detsamma gäves en sådan sammansättning, att dess kompetens att slutligt avgöra ifrågavarande ärenden vore tillräckligt betryggad.

Beträffande organisationen av detta pensionsråd eller, som det i propositionen benämnes, pensionsstyrelsen har av lagrådet anmärkts, att den minsta fordran, som måste uppställas, där pensionsstyrelsen skulle bliva sista instans, vore, att vid behandlingen av besvärsmål och då oberoende av besvär fråga uppkomme om lagligheten av pensionsnämnds beslut skulle närvara, utom chefen, minst två ledamöter, av vilka åtminstone en skulle hava fullgjort vad författningarna föreskreve om dem, som uti domareämbeten må nyttjas, samt att i händelse därvid skiljaktiga meningar uppstode, skulle gälla vad allmänna lagen stadgade angående omröstning till dom.

Vad sålunda av lagrådet föreslagits har blivit i propositionen iakttaget, dock med den ingalunda oväsentliga skiljaktigheten, att bestämmelse därom att styrelsens chef alltid skulle deltaga i avgörandet av berörda mål icke i förslaget influtit, och har såsom skäl härför anförts,

att chefen icke syntes rimligen kunna betungas med deltagande i handläggningen av samtliga ifrågavarande mål.

I likhet med kommittén finner även jag det icke böra ifrågasättas, att samtliga parter skulle få fullfölja besvär emot pensionsstyrelsens ifrågavarande beslut. Den myndighet som skulle få att avgöra dessa vore tydligen, på sätt jämväl av kommittén förutsatts, regeringsrätten och redan målens antal synes i och för sig utgöra ett bestämt hinder för deras fullföljande dit. Härtill kommer emellertid att målens beskaffenhet i allmänhet torde medgiva deras avgörande av pensionsstyrelsen såsom sista instans. Det lär nämligen ganska snart komma att inom pensionsstyrelsen utbilda sig en bestämd praxis vid lagtillämpningen och, även om till följd av bristande utredning eller andra förhållanden en pensionsansökan blivit för ett år avslagen, bliver tydligen sökanden oförhindrad att för ett följande år förnya ansökningsen och då i tillfälle att förebringa den utredning, vari han förut brustit.

I ett avseende synes dock bestämmelsen om pensionsstyrelsen såsom sista instans kunna innebära en fara. Om en sökande får sin anhållan avslagen, kan han, såsom nämnt, förnya den för en följande tidsperiod, men om en ansökan bliver bifallen, kan ändring icke erhållas. Det kan tänkas, att under tidernas lopp uti pensionsstyrelsen utbildar sig en rättstillämpning, som icke skulle vinna understöd, om den komme under högre myndighets prövning, och som kan komma att förorsaka det allmänna utgifter, vilka från början icke varit avsedda. En av de garantier, som lagrådet uti detta avseende ifrågasatt, eller chefens deltagande uti målens avgörande, har icke blivit i propositionen iakttagen, och är det kanske även svårt att vidhålla en sådan fordran. Under dessa förhållanden synes det därför böra undersökas, huruvida icke en garanti uti berörda avseende kan på annat sätt erhållas.

Ett förslag i detta avseende har framlagts av Kungl. Maj:ts befallningshavande i Gävleborgs län. I sitt yttrande över kommitténs betänkande har nämligen nämnda Kungl. Maj:ts befallningshavande ifrågasatt, om det icke kunde befinnas lämpligt, att åt justitiekanslern inrymdes befogenhet att, då det gällde det allmännas rätt, såväl själv anföra som medgiva besvär mot pensionsrådets beslut i besvärsmål. Detta förslag synes innebära ett beaktansvärt uppslag för erhållande av en garanti uti ovan omnämnda avseende.

En bestämmelse av sådan art synes icke behöva medföra något särskilt betungande arbete vare sig för justitiekanslern eller för regeringsrätten. Det skulle naturligen endast bliva i rena undantagsfall, som ett dylikt stadgande skulle komma att föranleda klagan. Men skulle

justitiekanslern någon gång finna, att en enligt hans åsikt oriktig lagtillämpning hölle på att till skada för det allmänna vinna förfäste i pensionsstyrelsen — och för att finna detta skulle han naturligen icke behöva följa de olika målen i pensionsstyrelsen, utan den lagtillämpning, varom här kan bliva tal, skulle säkerligen ändock bliva honom bekant — så synes det icke mer än riktigt, att han skall äga rätt att draga frågan under högre myndighets bedömande.

Vad besvärstiden beträffar synes för de få fall, varom här kan bliva fråga, vara tillräckligt stadga en tid av trettio dagar från beslutets dag.

Ett stadgande uti förevarande avseende förutsätter, förutom en ändring av 28 § i lagen om allmän pensionsförsäkring, jämväl ett tillägg till lagen om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

På grund av vad sålunda blivit anfört hemställer jag,

att Riksdagen må för sin del besluta *dels* en sådan ändring av 28 § i Kungl. Maj:ts förslag till lag om allmän pensionsförsäkring, att justitiekanslern medgives befogenhet att hos Konungen anföra eller medgiva anförandet av besvär mot pensionsstyrelsens beslut, med stadgande tillika att besvären må, vid talans förlust, hos Konungen anföras före klockan tolv å trettionde dagen från beslutets dag, *dels ock* sådant tillägg till lagen om Kungl. Maj:ts regeringsrätt att till regeringsrättens upptagande och avgörande må jämväl höra mål om beslut om pensionsstyrelsen.

Stockholm den 9 april 1913.

E. v. Hofsten.